

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.3.2006 63. vuosikerta Numero 1 Sivu 5

Perunan hinta heiluttelee kannattavuutta

Jukka Tauriainen ja Jussi Tuomisto, MTT

Ruokaperunamarkkinoilla kysyntä on suhteellisen vakaa, mutta perunan hinta vaihtelee voimakkaasti kokonaissatomäärän muutoksen suhteen. Tuottajahinnan muutokset näkyvät voimakkaasti viljelyn kannattavuudessa. Vuosina 1998 - 2004 ruokaperunantuotannon kannattavuuskerroin on vaihdellut 0,5:n ja 1,1:n välillä. Ruokateollisuusperunan ja tärkkelysperunan tuotannon kannattavuusvaihtelu on ollut vähäisempää.

Kannattavuuskerroin on kokonaistuotosta yrittäjän omalle työlle ja omalle pääomalle korvaukseksi jäävä osuus. Jos kannattavuuskerroin on yksi (1,0), asetetut palkka- ja korkovaatimustavoitteet toteutuvat.

$$\text{Kannattavuuskerroin} = \frac{\text{Maataloustulo}}{\text{Yrittäjäperheen palkkavaatimus} + \text{oman pääoman korkovaatimus}}$$

Kannattavuuskirjanpitotilojen tulosten mukaan perunantuotannon kannattavuus on useimpina vuosina parempi kuin muissa tuotannonhaaroissa keskimäärin. Perunantuotannon kannattavuus kuitenkin vaihtelee enemmän kuin maataloudessa keskimäärin. Vuonna 2004 ruokaperunantuotannon kannattavuuskerroin oli 0,58 ja tärkkelysperunantuotannon 0,67. Maa- ja puutarhatalouden kannattavuuskerroin oli tuolloin 0,52. Kannattavuuskertoimet osoittavat, että ruokaperunatiloilla yrittäjät saivat omalle työlleen 6,8 euron tuntikorvauksen ja yritykseensä sijoittamalleen omalle pääomalle 2,9 prosentin tuoton; tärkkelysperunatiloilla 7,8 euron tuntipalkan ja 3,4 prosentin koron.

Vaikka perunantuotannon kannattavuus oli parempi kuin maa- ja puutarhataloudessa keskimäärin, perunantuotannossakaan ei syntynyt yrittäjänvoittoa, eli yrittäjät eivät saaneet täyttä korvausta työlleen ja omalle pääomalleen. Vuonna 2004 ruokaperunatilojen yrittäjätappio oli 29 400 euroa ja tärkkelysperunatilojen 17 950 euroa.

Perunasta tulosta

Vuonna 2004 ruokaperunatilojen keskimääräinen yrittäjätulo oli 40 537 euroa ja tärkkelysperunatilojen 36 625 euroa.

Yrittäjäperheen tekemä maataloustyön määrä oli pienempi tärkkelysperunatiloilla kuin ruokaperunatiloilla. Lisäksi tärkkelysperunatiloilla on vähemmän pääomaa sidottuna tuotantoon, sillä siinä ei tarvita kalliita perunavarastoja eikä perunanlajittelulaitteita. Tuilla on merkittävä vaikutus perunantuotannon tulokseen, vaikka se ei ole niin tukiriippuvaista kuin maataloustuotanto keskimäärin. Vuonna 2004 ruokaperunatiloilla 18 prosenttia ja tärkkelysperunatiloilla 31 prosenttia kokonaistuotosta muodostui maataloustuista. Maa- ja puutarhataloudessa 39 prosenttia tuotoista oli maataloustukea.

Perunan hintavaihtelu näkyy suoraan tilojen taloudellisessa tuloksessa. Näin on varsinkin ruokaperunaa tuottavilla maatiloilla. Suurin tilastoitu kilohinnan vaihtelu, 20 - 72 senttiä, on vuosina 2000 - 2005 ollut 1 - 5 kg:n ruokaperunapakkauksissa. Isompiin pakkauksiin pakatun ja irtoperunan hintavaihtelut ovat olleet vähäisempiä.

Sadot ja markkinat vaikuttavat tulokseen

Tulojen ja kannattavuuden vaihtelua selittävät myös perunasato ja markkinatilanne. Satovuosina 2000 ja 2002 perunasta oli ylituotantoa ja ruokaperunan hinta oli alhainen, kun taas 2001 ja 2003 perunasta oli alituotantoa ja sitä jouduttiin tuomaan ulkomailta. Tällöin ruokaperunan tuottajahinta oli korkea, mikä lisäsi tuotannon kannattavuutta. Katovuonna 1998 perunan hinta oli korkea, mutta hinnannousu ei riittänyt korvaamaan sadonmenetystä ja perunatilojen kannattavuus jäi heikoksi.

Tärkkelysperunantuotannon kannattavuus notkahti vuonna 2003. Syynä oli syyshalla, joka lopetti perunasadon kasvun kesken kasvukauden. Sato ja tärkkelyspitoisuus jäivät normaalia alhaisemmaksi. Kokonaistärkkelyssaanto tärkkelysperunatehtailla oli vain 80 prosenttia normaalista.

Kirjanpitolitoilla seurataan kannattavuutta

MTT:n taloustutkimuksen ylläpitämään kannattavuuskirjanpitoon kuuluu noin 900 suomalaista maatalous- ja puutarhayritystä. Niistä noin 10 maatilalla harjoitetaan pääasiassa ruokaperunanviljelyä ja viidellä tilalla tärkkelysperunantuotantoa. Ruokaperunatiloilla on viljelyksessä yli kolme hehtaaria ruokaperunaa ja niillä ei harjoiteta kotieläintaloutta. Tärkkelysperunatiloilla viljellään yli kolmella hehtaarilla tärkkelysperunaa, mutta kotieläintuotanto ei ole kovin laajamittaista

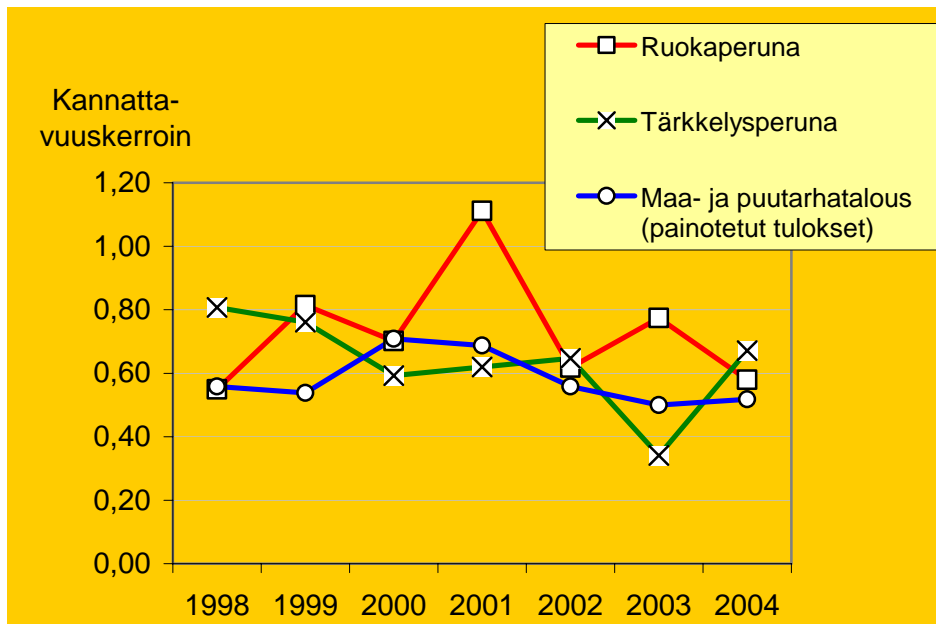
Ruokaperunatiloilla on keskimäärin 67 hehtaaria peltoa. Perunaa viljellään noin 20 hehtaarin alalla. Yrittäjäperheen työpanos on keskimäärin 4 300 tuntia vuodessa. Ruokaperunatilojen kokonaistuotto on keskimäärin 179 300 euroa vuodessa, josta perunan osuus on 54 prosenttia. Kustannusten summa on keskimäärin 139 300 euroa.

Tärkkelysperunatiloilla on keskimäärin 72 hehtaaria peltoa, josta peruna-ala on runsas neljännes. Yrittäjäperheen työpanos on keskimäärin 3 300 tuntia vuodessa. Tärkkelysperunatilojen kokonaistuotto on keskimäärin 140 500 euroa vuodessa, josta perunan osuus on 35 prosenttia. Kokonaiskustannus on keskimäärin 110 200 euroa.

Lisätietoja: jukka.tauriainen@mtt.fi
 puh. (09) 5608 6235
 Tapio Tuomela/MTT:n arkisto

Perunantuotanto on suhteellisen kannattavaa, mutta hintavaihteluille altista. Myös satojen ja markkinatilanteen muutokset vaikuttavat herkästi taloudelliseen tulokseen.

Perunantuotannon kannattavuus verrattuna maa- ja puutarhatalouteen.
 Tärkkelysperunantuotannon kannattavuuskerroin vuonna 2001 on laskettu edellisen ja seuraavan vuoden keskiarvona liian pienen tilamäärän vuoksi